

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan plv. hoge commissaris te Djakarta (Gieben), 5 sept. 1950

Voor Gieben persoonlijk.

Naar aanleiding van Uw 486 merk ik op, dat aan de uitspraak van Rum niet een te grote betekenis moet worden gegeven. Rum heeft slechts een beginseluitspraak gegeven. Dat de Regering van de RI zich met deze beginseluitspraak verenigt, acht ik voor de hand liggend. Men zal de Ambonezen toch niet blijvend uit hun geboorteland willen weren. Het komt er dus slechts op aan, de voorwaarden te scheppen, om het beginsel tot praktische uitwerking te brengen. Daartoe zou de overkomst van Fockema Andreae zeer gewenst zijn. Gisteren is in de zitting van het Kabinet wederom sterk de wenselijkheid beklemtoond, dat Fockema onverwijld naar Indonesië gaat, omdat men zeer sterk de indruk heeft, dat er *periculum in mora* is.

In de pers hier te lande circuleren berichten dat, gezien de samentrekking van militairen op een deel der Molukken en het feit, dat de APRI het vliegveld op Buru in orde maakt, binnenkort een grootscheepse aanval op Ambon zowel vanuit zee als uit de lucht kan worden verwacht. Ik kan de waarde van deze berichten niet evalueren, maar het feit dat enerzijds de militaire voorbereidingen steeds worden voortgezet terwijl anderzijds Rum mededeelde dat er geen vredesmissie naar Ambon zou gaan geeft wel zeer te denken. Wij achten het daarom noodzakelijk dat U de UNCI er op attent maakt dat elk uitstel van initiatief harerzijds in de Ambonkwesitie er toe kan leiden, dat onverwacht een heftige strijd op Ambon ontbrandt, en het dus de hoogste tijd wordt dat de UNCI interenieert. Collega Stikker heeft van Spender vernomen, dat, wanneer de UNCI inzake Ambon zou willen interenieeren het Australisch lid van de UNCI zeker zal medewerken.

Ik laat het aan Uw beleid over, of U de UNCI officieel wilt benaderen of Bihin in de arm wilt nemen. Grote spoed en doortastendheid van de UNCI is echter dringend nodig.

Uw stelling dat de afvoer van KL-troepen naar Nederland afhankelijk is van de afvoer der Ambonese ex-KNIL-militairen, wordt hier niet gedeeld. Het Kabinet besprak gisteren deze aangelegenheid en stelde zich op het standpunt, dat ingevolge de RTC-overeenkomsten de terugtrekking van de KL moet geschieden binnen zes maanden na de soevereiniteitsoverdracht, tenzij gebrek aan scheepsruimte of andere technische moeilijkheden dit beletten, in welk geval Nederland aan Indonesië verantwoording verschuldigd is van de door Nederland getroffen voorzieningen en verrichte inspanningen. Deze bepaling laat niet toe om andere redenen de KL in Indonesië te laten. Daarnaast werd in het Kabinet er op gewezen dat het aanhouden van de KL tot de Ambonezen zijn afgevloeid van onbepaalde duur zou kunnen zijn en niet verenigbaar is met de aan de KL gegeven beloften. Alle kracht moet dus gericht worden op de afwikkeling van het Ambonvraagstuk. Daarbij kan tegenover de RI ook de nadruk er op gelegd worden dat in verband met de afvoer van de KL het voor ons steeds moeilijker wordt de verantwoordelijkheid voor de Ambonese militairen zowel tegenover de RI-Regering als tegenover deze militairen te blijven dragen en dat wij dus op een spoedige oplossing van deze aangelegenheid bepaald moeten staan. Ook hier te lande zou bij Rum een schriftelijke stap kunnen genomen worden, waarbij wij aandringen op een spoedig antwoord op het slot van onze op 15 Augustus jl. aan hem overhandigde brief (zie mijn 226). Gaarne verneem ik van U of ook U een dergelijke stap gewenst acht, waarna ik deze onmiddellijk zal effectueren.

In verband met het feit, dat Woensdag de UNCI op reis gaat en het noodzakelijk is dat U zo enigszins mogelijk nog vóórdien de UNCI benadert, doe ik U dit telegram met de meeste spoed toekomen.